

Avdelningen för vård och omsorg
Magnus Jacobson

Kommunstyrelserna
Landstingsstyrelserna/regionstyrelserna

Överenskommelse om män och jämställdhet

Dnr 16/06777

Förbundsstyrelsens beslut

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har vid sammanträde den 20 januari 2017 beslutat

att godkänna förslaget till överenskommelse med regeringen om en satsning under 2017 på att stärka jämställdhetsarbetets inriktning mot män, pojkar och maskulinitetsfrågor.

Bakgrund

Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Mäns delaktighet är en förutsättning för förverkligandet av ett jämställt samhälle.

Män kan stödja jämställdhetsmålet utifrån såväl solidaritet med kvinnor och flickor som egna intressen. Även för män kan maskulinitetsnormer ha negativa konsekvenser i form av ohälsa och förkortad livslängd medan en jämställd livsstil i flera avseenden är positiv för hälsa, relationer och föräldraskap.

Inom vård, skola och omsorg märks de negativa konsekvenserna av destruktiva och begränsande föreställningar om manlighet. Som arbetsgivarorganisation har SKL också ett intresse av att kunna locka fler män till välfärdsyrken.

SKL och regeringen ingick i oktober 2015 en överenskommelse om att stärka jämställdhetsarbetets inriktning mot män, pojkar och maskulinitetsfrågor.

Överenskommelsen sträckte sig till utgången av 2016 och omfattade 10,75 miljoner kronor.

SKL har i enlighet med överenskommelsen kartlagt vad kommuner, landsting och regioner gjort på området under de senaste tio åren, givit stöd till medlemmar för spridning av arbetssätt, genomfört en rad egna spridningsaktiviteter, samt arbetat för att stärka maskulinitetsperspektivet i annat pågående utvecklingsarbete på förbundet. SKL och regeringen delar uppfattningen att satsningen under 2016 behöver få en fortsättning och ingår därför en liknande överenskommelse för 2017 med fokus på våldsförebyggande arbete, jämställd hälsa och utbildning. Överenskommelsen omfattar 8 miljoner kronor, varav 3 miljoner kronor ska användas inom området psykisk hälsa.

Överenskommelsen syftar till att öka mäns och pojkars delaktighet i jämställdhetsarbetet, samt att frågor om normer för manlighet och mäns och pojkars livsvillkor ska få en tydligare plats i det jämställdhetsarbete som drivs av eller får

stöd från kommuner och landsting.

Satsningen genomförs i form av ett sammanhållet projekt. Specifika projektmål för att nå överenskommelsens mål fastställs av en styrgrupp och ligger till grund för uppföljning av insatser, med särskilt fokus på lärande för framtida arbete inom området. Insatserna bygger på de resultat som kommit ut av 2016 års överenskommelse vilka visar på en stor efterfrågan på kunskap och framgångsrika arbetssätt. Insatser kan rikta sig direkt till medlemmarna men också syfta till att integrera perspektivet i annat pågående utvecklingsarbete som SKL bedriver.

Vid behov överenskommelsen/rekommendationen redovisas i **bilaga 1**.

Sveriges Kommuner och Landsting

Lena Micko
Ordförande

Att stärka jämställdhetsarbetets inriktning mot män, pojkar och maskulinitetsfrågor

Överenskommelse mellan staten och
Sveriges Kommuner och Landsting

2017

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Skälen för en överenskommelse	3
3. Mål	5
4. Insatser	5
5. Styrning och samordning.....	6
6. Den ekonomiska omfattningen	6
7. Finansiering och redovisning.....	7
8. Uppföljning.....	8
9. Godkännande av överenskommelsen	8
Bilaga 1	9

1. Inledning

Överenskommelser mellan regeringen och SKL kan användas inom områden där båda parter har identifierat ett utvecklingsbehov, för att stimulera en förbättring i verksamheterna och bidra till ökad tillgänglighet och jämlikhet. Genom överenskommelser ska insatser ske samordnat på nationell, regional och lokal nivå.

Samhällsutvecklingen under de senaste åren har accentuerat behovet av fungerande samverkan, både mellan myndigheter inom staten, mellan stat, kommun och landsting och mellan den offentliga och privata/ideella sektorn. Överenskommelser mellan regeringen och SKL kan bidra till att vidareutveckla denna samverkan.

Verksamhetsutveckling förutsätter ett kontinuerligt arbete med implementering av bästa tillgängliga kunskap. Värdet av forskning och innovation ska beaktas inom de verksamheter som ingår i överenskommelserna. Överenskommelserna mellan staten och SKL ska också utgå från ett tydligt jämställdhetsperspektiv, med utgångspunkten att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Detta förutsätter att könsmönster klarläggs och analyseras i förhållande till de jämställdhetspolitiska målen¹ liksom att eventuella brister i jämställdhetshänseende fortlöpande åtgärdas. Statistik som ingår i överenskommelserna ska redovisas och analyseras uppdelat på kön där så är möjligt. Även skillnader i förutsättningar och möjligheter som beror på exempelvis ålder, etnicitet, sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck, funktionsförmåga m.fl. ska beaktas i analysarbetet.

2. Skälen för en överenskommelse

Målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Mäns delaktighet är en förutsättning för förverkligandet av ett jämställt samhälle.

Utvecklingen mot jämställdhet har i hög grad drivits av kvinnor och till stor del bestått av kvinnors avancemang på traditionellt manliga arenor. Motsvarande rörelse av män mot kvinnodominerade fält är förhållandevis blygsam.

Det nödvändiga i att involvera män i arbetet för jämställdhet i Sverige fastslogs av regeringen redan på 1960-talet och har återkommande uppmärksamats de senaste årtiondena. Området har dock hittills inte blivit föremål för ett samlat strategiskt arbete som omfattar flera olika insatser med män och pojkar som målgrupp.

¹ Dvs. en jämn fördelning av makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet, en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet, att mäns våld mot kvinnor ska upphöra, jämställd utbildning och jämställd hälsa (skr. 2016/17:10).

Att uppnå jämställda handlingsmönster hos män och pojkar är en viktig utmaning med stora potentiella vinster för välfärd och ekonomi. Om män exempelvis överlag tog – och förväntades ta – mer ansvar för obetald omsorg om hem och barn skulle kvinnors kompetens i större utsträckning kunna tillvaratas på arbetsmarknaden. Även kvinnors hälsa skulle kunna främjas, vilket på sikt kan påverka de ojämlika sjukskrivningstalen. Mer jämställda handlingsmönster kan även främja barnets utveckling och hälsa, t.ex. genom att förutsättningar för att barnet ska få en god relation till båda sina föräldrar på så vis förbättras. Om fler män började arbeta inom kvinnodominerade yrken skulle framtida arbetskraftsbehov inom exempelvis vård och omsorg lättare kunna mötas. Framgång i det våldsförebyggande arbetet förutsätter mäns engagemang och ifrågasättande av destruktiva manlighetsnormer.

Män kan stödja jämställdhetsmålet utifrån såväl solidaritet med kvinnor och flickor som egna intressen. Även för män kan maskulinitetsnormer ha negativa konsekvenser i form av ohälsa och förkortad livslängd medan en jämställd livsstil i flera avseenden är positiv för hälsa, relationer och föräldraskap. Med maskulinitetsnormer menas föreställningar om hur män är och bör vara. Sådana föreställningar kan upprätthållas och återskapas av såväl män som kvinnor. Hinder för beteenden och handlingar som leder till jämställdhet kan således ligga både hos män själva och i deras omgivning. Maskulinitetsnormer påverkar till exempel pojkars möjligheter i skolan, mäns relation till sina barn, mäns hälsa och ohälsa, social utsatthet och riskbeteenden samt mäns våldsutövande och våldutsatthet. Mäns delaktighet är en förutsättning för förverkligandet av ett jämställt samhälle.

Regeringen och SKL delar uppfattningen att jämställdhetsarbetet behöver utvecklas med inriktning mot män, pojkar och maskulinitetsfrågor och ingick därför en överenskommelse med det syftet för perioden oktober 2015 till utgången av 2016.

Under perioden har SKL i enlighet med överenskommelsen genomfört en rad spridningsaktiviteter, kartlagt vad kommuner och landsting gjort på området under de senaste tio åren, samt arbetat för att förstärka maskulinitetsperspektivet i annat pågående utvecklingsarbete på förbundet.

SKL och regeringen delar uppfattningen att den satsning som har genomförts under 2016 behöver få en fortsättning och ingår därför en överenskommelse för 2017.

Överenskommelsen bygger på analyserna och slutsatserna i den statliga utredningen Män och jämställdhet (SOU 2014:6). Utgångspunkten för inriktning och insatser är regeringens skrivelse Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid (skr. 2016/17:10). Det gäller såväl det regeringen anger i skrivelsen om att stärka jämställdhetsarbetets inriktning mot män och pojkar, bland annat vad gäller våldsprevention,

hälsa och föräldraskap, som de nya jämställdhetspolitiska delmålen om jämställd utbildning och jämställd hälsa.

Ett ytterligare skäl för denna överenskommelse är att bidra till att skapa förutsättningar för ett systematiskt utvecklingsarbete inom området psykisk hälsa kopplat till män och jämställdhet. I den jämställdhetspolitiska skrivelsen anger regeringen angående delmålet om jämställd hälsa att normer om kön och maskulinitet har en negativ inverkan på mäns hälsa bl.a. genom att män söker vård i mindre utsträckning och i ett senare skede än kvinnor. Flera av de dödsorsaker som är vanligare bland män än bland kvinnor kan relateras till beteenden som risktagande, våldsanvändning och hög alkoholkonsumtion.

Regeringens insatser för att förverkliga de jämställdhetspolitiska målen vägleds även av internationella instrument och skyldigheter som Sverige åtagit sig. År 2030 förväntas psykisk ohälsa vara den dominerande folkhälsoutmaningen, inte bara i Sverige utan också globalt.

Det fortsatta arbetet utgår också från de behov av stöd och lärande som kommuner och landsting gett uttryck för under 2016, samt från de lärande exempel som identifierats under året.

3. Mål

Det övergripande målet för satsningen är att bidra till förverkligandet av regeringens jämställdhetspolitiska mål och delmål, genom att

- öka mäns och pojkars delaktighet i jämställdhetsarbetet, samt att
- frågor om normer för manlighet och mäns och pojkars livsvillkor ska få en tydligare plats i det jämställdhetsarbete som drivs av eller får stöd från kommuner och landsting.

Satsningen genomförs i form av ett sammanhållet projekt. Specifika projektmål för att nå överenskommelsens mål fastställs av en styrgrupp och ligger till grund för uppföljning av insatser, med särskilt fokus på lärande för framtida arbete inom området.

4. Insatser

SKL stöder sina medlemmars jämställdhetsarbete både genom direkta insatser och indirekt genom jämställdhetsintegrering av sin egen verksamhet. På motsvarande sätt bör satsningen på att stärka jämställdhetsarbetets inriktning mot män, pojkar och manlighetsnormer både omfattas av insatser som riktar sig direkt mot medlemmarna och av insatser som syftar till att integrera perspektivet i annat pågående utvecklingsarbete som SKL bedriver.

Exempel på direkta insatser kan vara kunskapsseminarier med forskare och praktiker från kommuner och landsting, kommunikationsinsatser riktade

till relevanta lokala och regionala aktörer, eller fortsatt spridning av framgångsrika arbetssätt.

Exempel på indirekta insatser kan vara kunskapsstöd till SKL:s pågående utvecklingsarbeten inom exempelvis utbildning, psykisk hälsa eller integration. Vidare bör det arbete som genomförts inom ramen för regeringens överenskommelse med SKL om att stärka arbetet med mänskliga rättigheter på kommunal nivå, beaktas.

En del i denna överenskommelse är att SKL, utifrån kunskap och erfarenheter från överenskommelsen 2015–2016, ska identifiera konkreta insatser och områden.

Ett av dessa insatsområden ska röra frågor om hur maskulinitetsnormer kan kopplas till arbetet för att förebygga och motverka psykisk ohälsa bland pojkar och män. I bl.a. Jämställdhetsutredningen (SOU 2015:86) och utredningen Män och jämställdhet (SOU 2014:6) beskrivs hur normer kring maskulinitet och manlighet påverkar både mäns och kvinnors psykiska, fysiska och sexuella hälsa och är en riskfaktor i hälsosammanhang. Insatser kan exempelvis röra utvecklingsarbete kring att förebygga psykisk ohälsa bland män och pojkar via ungdomsmottagningar och elevhälsan.

Arbetet inom ramen för överenskommelsen utgår från att män som grupp i samhället betraktas som överordnade kvinnor som grupp, men att gruppen män i sin tur inte är homogen, samt att normer för maskulinitet kan kopplas såväl till makt och privilegier som till olika former av utsatthet och riskbeteenden bland män (se vidare SOU 2014:6).

5. Styrning och samordning

Arbetet med överenskommelsen ska ledas av en styrgrupp med representanter för Sveriges Kommuner och Landsting och Regeringskansliet.

Senast den 28 februari 2017 ska SKL till Socialdepartementet återrapporera sina förslag till prioriteringar och konkreta insatser samt hur överenskomna medel avses fördelas för att genomföra överenskommelsens intentioner under året. I samband med detta ska även insatser för att genomföra överenskommelsens intentioner avseende att förebygga och motverka psykisk ohälsa redovisas. Arbetet ska i denna del samordnas med det arbete som utförs inom ramen för statens överenskommelse med SKL om stöd till riktade insatser inom området psykisk hälsa 2017. Efter samråd med Socialdepartementet fastställer styrgruppen en projektplan.

6. Den ekonomiska omfattningen

Överenskommelsen omfattar totalt 8 miljoner kronor.

Tabell Fördelning av medel inom ramen för överenskommelsen

	mnkr
Medel till SKL (inkl. särskilda insatser)	
<i>SKL:s projektledning</i>	3,0
<i>Stöd till spridningsaktiviteter</i>	5,0
Totalt till SKL	8,0
Totalt för överenskommelsen	8,0

7. Finansiering och redovisning

Regeringen avsätter 8 000 000 kronor att användas i enlighet med denna överenskommelse.

Av kostnaderna ska 5 000 000 kronor belasta det under utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering för budgetåret 2017 uppförda anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder, anslagspost 12 Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut. Vidare ska 3 000 000 kronor belasta det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2017 uppförda anslaget 1:8 Bidrag till psykiatri. Beslut om utbetalning av medel sker genom en ändring av respektive regleringsbrev för 2017 avseende anslag 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder inom utgiftsområde 13 samt anslag 1:8 Bidrag till psykiatri.

Medel avseende 2017 får rekvireras från Kammarkollegiet senast den 1 december 2017. Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2018.

Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition (se bilaga Rekvisition) ställd till Kammarkollegiet med hänvisning till det diarienummer som detta beslut har.

En ekonomisk redovisning som visar hur medlen har använts (se bilaga Ekonomisk redovisning) ska lämnas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2018. Ekonomichefen (eller motsvarande) på SKL ska granska och intyga uppgifterna under punkt tre i den ekonomiska redovisningen (se bilaga Ekonomisk redovisning). Underskrift i original samt information om eventuella avvikelser och åtgärdsförslag ska finnas med i redovisningen. Om redovisning inte inkommer i tid kan regeringen återkräva stödet. Regeringskansliets diarienummer för överenskommelsen och för regeringsbeslut om utbetalning ska framgå av samtliga handlingar. Rekvisitionen, den ekonomiska redovisningen och verksamhetsrapporterna ska vara undertecknade i original av en behörig företrädare för SKL. Regeringskansliet (Socialdepartementet) och Kammarkollegiet har rätt att begära in kopior av räkenskaper och övrigt underlag som rör bidragets användning.

En redovisning av hela det arbete som har genomförts inom satsningen 2017 ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 31 mars 2018. I redovisningen ska SKL bedöma satsningens effekter och medlemmarnas förutsättningar för vidare arbete inom området.

8. Uppföljning

Satsningens resultat följs upp av SKL utifrån de mål för projektet som fastställts av styrgruppen. Uppföljningen ska särskilt fokusera på erfarenheter och resultat som kan ligga till grund för lärande och förbättringar över tid när det gäller att stärka jämställdhetsarbetets inriktning mot män, pojkar och maskulinitetsfrågor.

9. Godkännande av överenskommelsen

Överenskommelsen blir giltig under förutsättning att den godkänns av regeringen och SKL:s styrelse.

För staten genom
Socialdepartementet

För Sveriges Kommuner och
Landsting

Stockholm
den 17 januari 2017

Stockholm
den 17 januari 2017

Pernilla Baralt
Statssekreterare

Lena Dahl
Tf VD

Bilaga 1

Information som ska ingå i rekvisition och ekonomisk redovisning av icke-prestationsbaserade medel inom ramen för denna överenskommelse.

Rekvisition	Ekonomisk redovisning
1. Kontaktuppgifter Bidragsmottagare Organisationsnummer Kontaktperson Postadress Telefon inkl. riktnummer Faxnummer E-postadress	1. Kontaktuppgifter Bidragsmottagare Organisationsnummer Kontaktperson Postadress Telefon inkl. riktnummer Faxnummer E-postadress
2. Bidrag som ansökan avser Regeringskansliets diarienummer för bakomliggande överenskommelse Regeringskansliets diarienummer för regeringsbeslut avseende utbetalning Överenskommelsens benämning Belopp som rekvideras Rekvisitionen avser perioden	2. Bidrag som ansökan avser Regeringskansliets diarienummer för bakomliggande överenskommelse Regeringskansliets diarienummer avseende regeringsbeslut för utbetalning Överenskommelsens benämning Summa bidrag enligt överenskommelsen Summa bidrag som utbetalats från regeringen/Regeringskansliet Period som den ekonomiska redovisningen avser
3. Uppgifter för utbetalning Bankgiro/Plusgiro Önskad betalningsreferens	3. Redovisning av verksamhet eller aktivitet Bidrag som erhållits av regeringen/Regeringskansliet Kostnader (specificera större kostnadsposter) Summa kostnader Medel som inte har förbrukats (Bidrag – kostnader)

4. Underskrift i original av behörig företrädare Bidragstagaren intygar att lämnade uppgifter är riktiga samt försäkrar att bidraget kommer att användas enligt den gemensamma överenskommelsen. Datum Underskrift Namnförtydligande	4. Ekonomichefens (eller motsvarande) granskning av den ekonomiska redovisningen Alt 1: N.N. (ekonomichefen eller motsvarande) intygar att den ekonomiska redovisningen under punkt 3 är korrekt. Alt 2: N.N. (ekonomichefen eller motsvarande) bedömer inte att den ekonomiska redovisningen under punkt 3 är korrekt. (Avvikelserna och eventuella åtgärder ska också redovisas.) Datum Underskrift Namnförtydligande Befattning Telefon inkl. riktnummer E-postadress
	5. Underskrift i original av behörig företrädare Bidragstagaren intygar att lämnade uppgifter är riktiga. Datum Underskrift Namnförtydligande